

popolnoma in sicer po taki **tarifi odkupiti**, de se ne bo gruntni gosposki pa tudi ne kmetu krivica godila. Te tarife pa nemorejo stanovi krajske dežele samolastno po svojim narediti, ampak ta se bo na Dunaji v velikim Cesarskim zboru posvetovala in naredila, kjer bojo iz vsih cesarskih deželá izvoljeni umni mozje vkupej prišli, de bojo to imenitno reč na vse strani natanjko prevdārili in pravično tarifo naredili. — To je prošnja Krajskiga dežel'niga zbora, ktera bo te dni na Dunaj k Cesarju šla. Kér so pa — kakor smo iz več družih Novíc zvedili — enake prošnje tudi deželni stanovi družih deželá Cesarju predložili, in kér se bo ta reč — kakor smo že povedali — potem še le na velikim Cesarskim zboru dokončala: torej vsak umen človek sam lahko presodi, de do tistihmal, dokler ne bo odkupna tarifa postavljena, imajo tlaka, desetina in vse druge gosposkine dacije po starih pravicah tudi pri starim ostati.

Naj tedej vsak umen in pošten kmet svojimu sosedu, kateri morebiti ne zna brati, to reč natanjko dopové, de bojo vsi vedili, pri čim de so, in de se ne bojo dali od goljufnih jezičnikov, zakotnih pisačev in družih sleparjev premotiti, kateri s tako goljufijo le svojo mavho polnijo, svojiga bližnjiga pa v veliko denarno škodo in mnoge kazni (štrafinge) pripravijo. Ne verjemite tedej nobenimu, akoravno ima gosposko suknjo, ako vam kaj družiga pripoveduje, kakor to, kar smo vam tukej povedali.

V ravno tem deželnim zboru je bilo tudi sklenjeno, presvittliga Cesarja prositi, de bi prihodnjíc tudi primerno število kmetov, ktere bojo oni sami med seboj izvolili, k vsacimu dežel'nimu zboru prišlo, in ravno tako kakor drugi stanovi pravico imeli govoriti, kar bo za prid cele dežele. — Tudi ta reč se bo na Dunaji v velikim Cesarskim zboru sklenila. — Pri današnjimu zboru, ki je bil še sicer po stari navadi, so bili naslednji posestniki kmetiški ga stanú pričijoči: gosp. Ignaci Mužan iz Gorenskiga, gosp. Janez Burger iz Dolenskiga, in gosp. Jožef Kotnik iz Notrajaskiga.

V ravno tem zboru so deželni krajski stanovi tudi sklenili, milostljiviga Cesarja prositi, de naj bi se cena soli, karkoli je moč, ponižala; in tudi ta prošnja bo berž na Dunaj k Cesarju šla.

Razun tega je bilo tudi sklenjeno, milostljiviga Cesarja prositi, de bi se, kar koli je moč, tudi cesarski gruntni davki ponižali, in pri sodnih gosposkah očitne in besedne sodbe vpeljale.

Po sklepu

velikiga zbora krajskih deželnih stanov

v Ljubljani 6. maliga travna 1848.

Dr. Bleiweis.

Poménki s kmeti in rokodelci

v mnogih rečeh sedanjiga časa.

He! Kako pa je s plačevanjem? nekteri poprašujejo. Upam, de ne bo nihče mislil, de seže sovlada ali konstitucija tako dalječ, de bi mislil ali celò rekel: Juhej! zdej smo sami svoji, zdej nam ni nič treba plačevati! To bi bil neumnež, ki bi rës tako mislil, in hudobnež, ki bi s tem še druge podpihoval, de bi svoje dolžnosti, kakor zvestim podložnim gré, ne spolnevali. Nič plačati? Taka beseda je za znorëti! Če rečete, de nečete nič več plačevati, rečemo tudi mi, de tudi mi vam ne plačamo več vašiga ovsa in ječmena in sena. Davki morajo biti, in so v vsih deželah celiga svetá.

Odgovorite sami: Ali ne potrebujemo vojakov, ki naše dežele varjejo? ali ne potrebujemo gosposk, ki vse obravnajo? morda ne toliko, kolikor jih imamo zdej, to pripustim, pa gosposke moramo imëti. Kdo pa poravna pravde, katerih imate sami dosti med samo? Kdo pa skerbi za notranjo varnost? Kdo gléda na cëste? Kdo se trudi, vaše otroke brati, pisati in rajtati učiti, kar jim bo zdej bolj koristno, kot poprej? Z eno besedo, kakošna zmešnjava bi bilo to, če bi zavse to, česar je v deželi treba, ljudi ne bilo, ki vse poskerbijo? Še službë božje bi ne imëli, če bi mašnikov ne imëli, ki bi mašo brali. Vsi ti ljudje morajo pa plačani biti, zakaj kér imajo mnogo-verstne opravila, morajo tudi živëti, in zatò potrebujejo plačila. Povëm vam, kakor našiga ljubeznjiviga Cesarja poznam, bi on vse to sam rad plačal, če bi imel, pa nima in noben cesar in kralj nima, zatò morajo pa tisti plačati, kterim so te naprave v prid, vsak po svojim premoženji, to se vé, kakor more. Pri izdelovanji sovlade se bo natanjko gledalo na enakomerno razdeljenje davkov, kakor tudi na pomanjšanje iztroškov, ki se morajo z davki plačevati, in potëm se bo vse to lože storilo.

Ne domisljajte si pa tudi nikar ne: svoboden biti se pravi, vse storiti, kar kdor hoče. Božje in posvetne postave imamo, katerih ravno zato ne smëmo prelomiti, kér smo svobodni. Če bi — postavim — Juri rekel: „Moj sosed Marka ima veči njivo, kot jez, mu je bom kosček k svoji vzél“ — ali bi Marka ne zarežal, ko bi se Juri kaj taci ga lótil. Desetine, flake in druge davke so stari dolgovi, ki jih je kmet gosposki dolžán. Krivično bi tedej bilo, ako bi kdo mislil, de jih ni dolžán plačati. — Ali ako bi kak drug mislil: Zdej smo svobodni, tedej ne smë tudi noben mojih štirih sinov vojak biti. Če bi bila taka svoboda, bi kmalo nič vojakov ne imëli in sovražnik bi si tudi potëm svobodo vzél, naše ljubo cesarstvo vzëti. — Ali pa, ako bi celò kak zabít človek mislil: zdej sim svoboden, treba mi ni več dëlati. Stran mene ima práv, tode kmalo bo tudi tako svoboden, de ne bo nič jësti imel.

Prava, zlata svoboda, ljubi moji rojaki, je, de sme vsak vse storiti, kar je práv in dobro, in de so vsi podložniki, kmet kakor gospod, dëlavec kakor grof pred postavo enaki, to se pravi, de enim ni pripušeno, kar je drugimu prepovédano, in de vsak, kdor kaj hudiga stori, enako kazni ali štrafingo terpi, de se ne obësi mali tat, veliki pa izpusti; de smë vsak svoje misli povedati, brez de bi jezik za zobmi deržal.

In to je svoboda, ljubi moji rojaki, ktero smo si pridebili in ktero homo še le po dobroti, ktero so nam Cesar po sovladi dali, práv občutili, kadar bo ta nova vlada posvëtovana in usnovana. Nikar ne mislite, to bo pa zopet igra, pri kateri bodo samo veliki gospodje dobiček imëli in pri kateri pa kmetje nič ne boste čutili. Verjemite mi, tudi vi bodete čutili, bodete smëli govoriti, govoriti z drugimi vred v svoj prid in v prid vsih; rekli bodo, ne kakor doslej, to je le kmet rekel, ampak to je celò kmet rekel; če se vam kaj stori, kar ni po pravici, bódete svojo pravico dobili; tode res je, kmetje bodete ostali, imenitni gospodje ne boste postali, desiravno je tudi to mogoče, če je kter vaših sinov prebrisane glave; zakaj visoko gori priti, zdej ni samo tistim pripušeno, ki so v veliki grajšini rojeni, ampak tudi lahko sinovam prostiga kmeta.